

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Aanwijzings- programma houten huizen

*Gebouwd onder restricties
van de Kringenwet*

Colofon

Tekst: [REDACTED]

Foto's: Muilwijk Landschap Advies, [REDACTED] of anders vermeld onder de foto.

De luchtfoto's zijn afkomstig van: maps.noord-holland.nl/kaarten/

Kaarten: [REDACTED]

Foto omslag: Noordpolderweg 1 te Muiden, (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

Opmaak: Xerox/Osage, Utrecht

© Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, december 2020

Postbus 1600

3800 BP Amersfoort

www.cultureelerfgoed.nl

Inhoud

Aanleiding aanwijzingsprogramma	4
Inhoudelijke toelichting	5
Selectiecriteria	7
Proces	8
Reikwijdte en totstandkoming programma	9
Overzicht geselecteerde objecten	11
Bijlage concept omschrijving en waardering selectie houten huizen	12

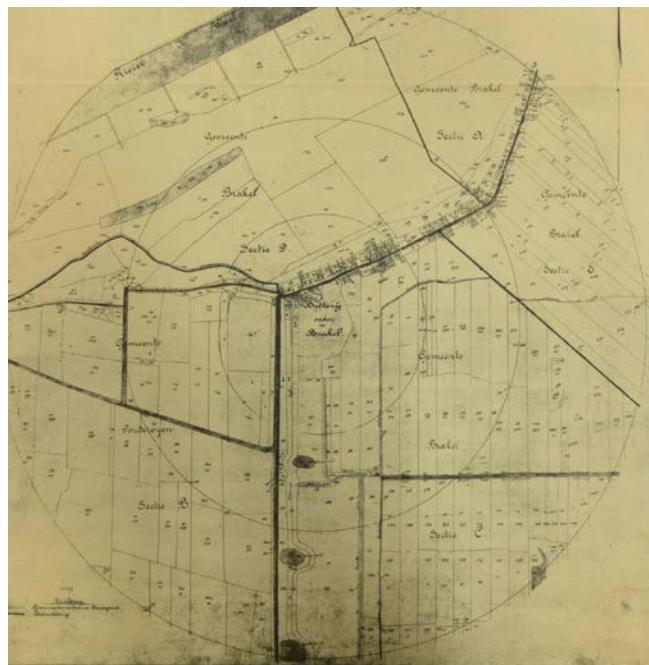
Aanleiding aanwijzingsprogramma

In de Beleidsregel aanwijzing rijksmonumenten en wijziging rijksmonumentenregister Erfgoedwet van 30 juni 2016 (Stcrt. 2016, 33906) is een terughoudend beleid geformuleerd voor het aanwijzen van rijksmonumenten. In de regel gebeurt dit op basis van een aanwijzingsprogramma dat eerst wordt vastgesteld nadat daarover aan de Raad voor Cultuur (RvC) om advies is gevraagd. In de toelichting bij deze beleidsregel is aangegeven dat er aanleiding kan zijn voor zo'n aanwijzingsprogramma indien in het proces van het nomineren van werelderfgoederen blijkt dat aanvullende bescherming nodig is door aanwijzing van rijksmonumenten. Deze situatie doet zich voor in het kader van de nominatie van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW).

Rijk en provincies werken samen aan de voordracht van de NHW als uitbreiding van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam. Daarvoor worden de uitzonderlijke en universele waarden van de NHW geformuleerd. Het strategisch landschap van de waterlinie is een drager van die waarden. Ensembles van houten huizen gelden als belangrijke fysiek herkenbare attributen van het strategisch landschap. De houten huizen verbeelden een wezenlijk onderdeel van het functioneren van de waterlinie. Ze zijn representanten van de ruimtelijke restricties en het open strategisch landschap.

Er is nog een andere aanleiding voor een aanwijzingsprogramma houten huizen. In 2006 verzocht de Stichting Menno van Coehoorn de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een groot aantal houten huizen op de rijksmonumentenlijst te plaatsen. Dit verzoek is in behandeling genomen en heeft geleid tot een advies van de RvC. In dat advies spreekt de RvC zich negatief uit over het voornemen deze objecten op de rijksmonumentenlijst te plaatsen, omdat ze beter zouden passen in het ophanden zijnde aanwijzingsprogramma Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 2009 heeft de RvC de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) geadviseerd over het aanwijzingsprogramma NHW. In zijn advies stelt de RvC dat ten onrechte alleen naar objecten is gekeken die een militair doel gediend hebben en tevens voor dat doel zijn aangelegd dan wel ingrijpend zijn gewijzigd. De mate waarin een object van belang is geweest voor het specifieke karakter van de NHW is volgens de RvC ten onrechte geen selectiecriteria geweest.

De RvC benoemde daarbij twee concrete voorbeelden: civiele waterwerken die een functie hadden in het stelsel voor inundatie én de houten huizen in het landschap van de NHW, die het gevolg zijn van de Kringenwet 1853. Het advies van de RvC is voor het overgrote deel overgenomen. De categorie 'waterwerken' is nog eens herbezien en een aanvullende selectie heeft plaatsgevonden, waarbij niet langer getoetst is of het betreffende object met een militair doel is aangelegd, maar of het betreffende object een militaire functie gehad heeft. In tegenstelling tot de waterwerken, hebben de houten huizen geen militaire functie gehad. Wel kunnen ze kenmerkend zijn voor het waterlinielandschap. Toevoeging aan het aanwijzingsprogramma zou het programma vertroebelen en bovendien zou de aanvullende inventarisatie veel extra tijd vergen. Op grond daarvan heeft de minister van OCW besloten een aanvullende opdracht aan de RCE te geven om, in lijn met het advies van de RvC, te onderzoeken in hoeverre het wenselijk is om de houten huizen op enige wijze aanvullend te beschermen. Aan deze opdracht wordt thans invulling gegeven.

Verboden kringen Batterij Brakel (Kaart: Nationaal Archief).

Op veel plaatsen zijn buiten fortterreinen houten gebouwen tot stand gekomen. Het ontstaan van vele houten gebouwen in de nabijheid van forten en andere verdedigingswerken was een gevolg van de inwerkingtreding van de zogenoemde Kringenwetten van respectievelijk 1814 en 1853 en van de Inundatiewet van 1896. In de praktijk werd en wordt hierbij steeds gesproken van zogenoemde verboden kringen. In de wet van 1814 werden beperkingen gesteld aan het bouwen binnen 100 en 300 roeden (1 roede is 3,76 meter), dus binnen circa 375 meter en binnen circa 1125 meter van vestingen van de eerste en tweede klasse. De wet van 1814 bepaalde concreet onder meer dat er binnen 375 meter helemaal geen bebouwing mocht plaatsvinden en dat in de volgende kring slechts in hout mocht worden gebouwd, met een stenen fundament tot 1 voet boven maaiveldhoogte (circa 25 centimeter). De wet van 1853 – de meest bekende van de twee – formuleerde vergelijkbare beperkingen binnen de kleine kring (tot 300 el), de middelste kring (tot 600 el) en de grote kring (tot 1000 el), rond verdedigingswerken. Bij de invoering van het Nederlands metriek stelsel in 1820 werd de el gelijkgesteld aan een meter. Binnen de kleine kring mocht (met toestemming) alleen in brandbare materialen (met pannen dakbedekking) worden gebouwd, met een stenen opstand tot 25 centimeter; binnen de middelste kring mocht (zonder verdere toestemming) daarnaast ook een stenen stookplaats worden gebouwd. Binnen de grote kring waren (zonder toestemming) alle bouwwerken toegestaan, maar ze moesten wel alle worden geregistreerd. Een belangrijke bepaling (art. 29) was dat in geval van oorlog(sgevaar) de gebouwen zonder vorm van proces mochten worden gesloopt. Bouwen in hout betekende enerzijds dat vernietiging gemakkelijk was, aan de andere kant bracht dit mee dat vergoeding van geleden verliezen

een veel minder kostbare zaak zou zijn voor de overheid. De kringen liepen niet altijd rond, maar volgden de contouren van het verdedigingswerk.

Hoewel talrijke bouwwerken binnen de genoemde kringen in niet-duurzame materialen zijn opgetrokken, komen er ook stenen bouwwerken binnen de kringen voor. Reeds bestaande stenen bouwwerken mochten namelijk blijven staan. Dit verklaart, samen met het toestaan van stenen bouwwerken in de derde kring, waardoor er – naast houten bouwwerken – ook vele negentiende- en vroeg-twintigste-eeuwse stenen panden binnen de verboden kringen voorkomen. Gewoonlijk waren de binnen de verboden kringen opgetrokken nieuwe bouwwerken niet alleen van eenvoudige niet-duurzame materialen samengesteld, maar waren ook hun vormgeving en detaillering meestal sober van karakter. Deze soberheid van bouwen hield mede verband met de soms voorkomende inundatieoefeningen: de panden konden dan tijdelijk ‘dras of plas’ komen te staan, wat hun duurzaamheid uiteraard niet bevorderde. De Kringenwet van 1814 is in 1853 buitenwerking gesteld en opgevolgd door de Kringenwet van 1853. Deze wet is van kracht gebleven tot 1951 (hier en daar korter), toen hij werd opgeschort, om in 1963 geheel buiten werking te worden gesteld.

De houten huizen maken de militaire restricties in het landschap zichtbaar en zijn een weerslag van de bouwbeperkingen in de verboden kringen. Daarmee zijn deze objecten onderdeel van het strategisch landschap van de NHW. Ensembles van houten huizen gelden als belangrijke fysiek herkenbare attributen van het strategisch landschap.

Zicht op de open verboden kringen, oostelijk van Muiden (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016).

Verboden kringen en inundatiegebied (Kaart: Panorama Krayenhoff, 2004).

Villa Vechthoeve (Foto: Rijkswaterstaat).

Een eerste uitgangspunt voor dit aanwijzingsprogramma is dat er geen herselectie plaatsvindt van houten bouwwerken die in het verleden zijn aangewezen als rijksmonument.

Voor dit aanwijzingsprogramma zijn de waarderingscriteria van de RCE gebruikt en verfijnd. Omdat de cultuurhistorische waarde en het verhaal dat deze bouwwerken vertellen voor een belangrijk deel zijn gekoppeld aan de situationele en ensemblewaarde, zijn de selectiecriteria daarop verfijnd. Zie voor de standaard waarderingscriteria: <https://www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2019/01/01/waarderingscriteria>.

De houten huizen ontleen hun monumentale waarde in de eerste plaats aan hun ruimtelijke context en visuele relaties met nabijge verdedigingswerken en andere houten bouwwerken, in plaats van aan de architectuur- en kunsthistorische waarden. De bouwwerken zijn in hout uitgevoerd vanwege hun ligging binnen de verboden kringen van een verdedigingswerk, onderdeel uitmakende van de NHW. De militaire noodzaak tot vrij doorzicht en open schootsveld leidde tot bouwrestricties. De voorgeschreven houtbouw verzekerde het leger van een mogelijkheid de bouwwerken op een snelle manier te verwijderen. Daarmee verbeelden deze bouwwerken de bouwrestricties in de verboden kringen.

De zeggingskracht van deze voorbeelden komt alleen tot uiting als het bouwwerk zich in een herleidbare context

bevindt: een zichtbaar aanwezig verdedigingswerk en eventuele belendende houten objecten. Voorwaarde voor selectie is dat de kenmerkende open omgeving rond het houten bouwwerk goed beleefbaar moet zijn. Tevens moet de oorspronkelijke hoofdvorm van het object intact zijn. Deze voorwaarden zijn omgezet naar een specifieke set waarderingscriteria:

- Representatieve en voldoende gave ruimtelijke context, waarin ensemblewaarden aanwezig zijn:
 - Voldoende nog herkenbare resterende openheid van de oorspronkelijke verboden kringen;
 - Aanwezigheid van een zichtrelatie tussen de houten bouwwerken onderling en tussen het verdedigingswerk en het houten bouwwerk;
 - Binnen een gering oppervlak voorkomen van meerdere houten bouwwerken in de oorspronkelijke verboden kringen rond het verdedigingswerk;
- Voldoende intrinsieke waarden van het bouwwerk zelf (zoals gaafheid en functiewaarden): het object geeft een goed herkenbare uitdrukking van de oorspronkelijke historische functie en de historische aanleiding tot dit wettelijk voorgeschreven materiaalgebruik. Het object is van belang wegens het bijzondere materiaalgebruik. Het object is duidelijk het hoofdgebouw van een eventueel complex. Overige, eventueel houten, gebouwen en onderdelen zijn ondergeschikt in omvang;
- Aanvullend criterium: typologische verscheidenheid binnen de te beschermen houten bouwwerken.

Zicht op de vesting Muiden (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016).

De houten objecten binnen de NHW zijn eerder geïnventariseerd. Dit initiatief kwam tot stand door samenwerking tussen onder andere de Stichting Menno van Coehoorn en het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dit leverde een groslijst op van 211 houten bouwwerken, gebouwd binnen de NHW. Deze groslijst vormde het startpunt voor een nadere inventarisatie. De groslijst geeft inzicht in eventuele monumentale status, datering en achtergrondinformatie van het bouwwerk. De groslijst omvat houten bouwwerken, niet alleen houten huizen. Op basis van deze lijst is een aantal stappen doorlopen om tot een definitieve selectie te komen. Stap 1 betrof een selectie van de reeds beschermde bouwwerken. Er zijn 53 bouwwerken op de groslijst beschermd als rijksmonument. Daarnaast hebben vijftien objecten een gemeentelijke monumentenstatus. De 53 rijksmonumenten zijn opgenomen in het rijksmonumentenregister vanwege hun intrinsieke waarde. De relatie met de verboden kringen, de resterende herkenbare openheid en de aanwezigheid van functionele samenhang met andere objecten is in deze eerdere aanwijzingen niet gelegd.

Hierna is stap 2 ondernomen: het verifiëren van aangeleverde adresinformatie en het typeren van het object. Van de resterende objecten op de groslijst is het type en de functie van het bouwwerk vastgesteld. Wanneer het bouwwerk een militaire functie binnen de NHW had, is het opgenomen en beoordeeld in het eerder genoemde

aanwijzingsprogramma Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het restant van de groslijst vormde het vertrekpunt voor deze nadere inventarisatie. Dit betrof 111 houten huizen. Stap 3 betrof een analyse van het belangrijkste criterium: de representatieve en voldoende gave ruimtelijke context. Houten huizen vertellen het verhaal van de onzichtbare militaire doctrine die zich uitstreckte tot ver buiten de forten. Dit verhaal is alleen aanschouwelijk te maken met die ruimtelijke context. Er zijn 21 houten huizen die aan dit criterium voldoen. Op basis van beschikbare digitale opnamen en uitvoerig veldbezoek is de ruimtelijke context beoordeeld. Stap 4 had betrekking op het volgende criterium: voldoende intrinsieke waarde. De oorspronkelijke houten objecten moeten heden ten dage als zodanig nog voldoende gaaf en herkenbaar zijn. Hout moet als constructief materiaal en als gevelbekleding aanwezig zijn. Daarmee geeft het object een goed herkenbare uitdrukking aan de oorspronkelijke historische functie en de historische aanleiding tot dit wettelijk voorgeschreven materiaalgebruik. Dit resulteerde in dertien objecten.

De selectie in ogenschouw nemend is vervolgens bezien of er aanleiding was om vanwege de typologische verscheidenheid van de bouwwerken nog een correctie toe te passen. Woonhuizen en boerderijen domineren, terwijl voor meerdere functies in hout gebouwd is. Dit vormde de aanleiding om een houten baarhuisje nabij Muiden toe te voegen aan de selectie.

Satellietbeeld van vesting Weesp, met daarop weergegeven verboden kringen en locatie van houten huizen (Foto: maps.noord-holland.nl/kaarten/)

Dit voorstel betreft een aanvulling van het rijksmonumentenregister met houten huizen, gebouwd onder restricties van de Kringenwet. De huizen zijn in hun samenhang met resterend open schootsveld en militaire werken een illustratie van het verborgen strategische landschap dat onderdeel was van de NHW. Deze houten huizen dragen bij aan de bescherming van het historisch functioneel samenhangende ensemble van de waterlinie. Aanvullende bescherming maakt het mogelijk deze kwetsbare groep bouwwerken te behouden als representanten van het strategisch landschap van de NHW. Dit programma beoogt niet de reeds aangewezen houten huizen te herwaarderden of af te voeren.

Ten behoeve van dit aanwijzingsprogramma is gebruik gemaakt van uitvoerig inventariserend onderzoek door diverse vrijwilligers, waaronder de Stichting Menno van Coehoorn. Dit inventariserend onderzoek leidde tot een verzoek tot aanwijzing als rijksmonument voor een aantal houten huizen. Dit betreft lopende aanwijzingsverzoeken. Over deze lopende aanwijzingsverzoeken heeft overleg plaatsgevonden in het licht van voorliggend aanwijzingsprogramma. Het overgrote deel van de objecten die onderdeel zijn van de lopende aanwijzingsverzoeken vallen binnen de voorgestelde selectie. De Stichting Menno van Coehoorn heeft aangegeven positief te staan tegenover voorliggend aanwijzingsprogramma.

De minister stelt niet eerder een aanwijzingsprogramma vast, dan nadat zij hierover de RvC om advies heeft gevraagd.

Adviezen van de Raad voor Cultuur, provincie en betrokken gemeenten

Over (een concept van) het aanwijzingsprogramma heeft de minister van OCW advies gevraagd aan de RvC, aan de provincie Noord-Holland en aan de gemeenten Gooise Meren en Weesp.

In zijn advies van 28 maart 2019 stemt de RvC in met de voorliggende selectie van aan te wijzen objecten, en doet daarbij twee aanbevelingen. In de eerste plaats vraagt de RvC aandacht voor de zorg voor de ruimtelijke context van de voorgedragen objecten en met name de openheid van de schootsvelden waarin ze staan. In de tweede plaats merkt de RvC op dat de registratie van de reeds aangewezen houten bouwwerken geen melding maakt van het feit dat ze onderdeel vormen van de waterlinie. Dit zou wel het geval moeten zijn.

De provincie Noord-Holland heeft op 7 juli 2020 positief geadviseerd over het voornemen tot aanwijzing van de in het aanwijzingsprogramma genoemde objecten.

Bij brief van 5 juni 2019 heeft de gemeente Gooise Meren geadviseerd over het aanwijzingsprogramma. De gemeente kan zich vinden in de voordracht van de objecten die zich in de gemeente bevinden, maar is tegelijk van mening dat er twee panden zijn gemist bij de selectie. Daarnaast adviseert de gemeente om meer inzicht te geven in de selectieprocedure en het complete overzicht van geïnventariseerde panden aan het programma toe te voegen. De gemeente Gooise Meren heeft op 18 mei 2020 positief geadviseerd. Na toezending van de ontwerpbesluiten heeft de gemeente in augustus 2020 haar positieve advies bevestigd.

De gemeente Weesp heeft op 17 maart 2020 positief geadviseerd over het aanwijzingsprogramma en de selectie van aan te wijzen objecten op haar grondgebied. Op 24 juli 2020 heeft de gemeente dit positieve advies nogmaals bevestigd.

Reactie op de adviezen

De zorg van de RvC voor de omgeving van de objecten is terecht en evident gezien de gehanteerde selectiecriteria. Deze bescherming krijgt vorm in de omgevingsplannen van betrokken gemeenten. Dit aspect komt ook uitgebreid aan bod in het nominatiedossier van de NHW voor de werelderfgoedstatus, aangezien deze open ruimte medebepalend is voor de 'Outstanding Universal Value' (OUV) van het genomineerde gebied. Vanuit het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening is voorgescreven dat de provincie het ruimtelijk kader vaststelt waarmee recht wordt gedaan aan deze OUV. Ook het tweede punt van de RvC snijdt hout. Het is immers wenselijk dat in de informatiesystemen die zijn gekoppeld aan het rijksmonumentenregister duidelijk wordt gemaakt dat deze monumenten hun waarde mede ontlenen aan het gegeven dat ze onderdeel uitmaken van een veel grotere structuur. De RCE is doende deze kennis-systemen opnieuw in te richten, waarbij deze relevante monumentinformatie mede ontsloten kan worden.

Naar aanleiding van het advies van de gemeente Gooise Meren is opnieuw gekeken naar de selectie van objecten in deze gemeente, en met name de twee genoemde houten huizen. Bij nader inzien is de RCE het met de gemeente eens dat het pand aan de Noordpolderweg 5 te Muiden (Poldervreugd) toch voldoet aan de selectiecriteria als geschetst in dit aanwijzingsprogramma. Dat geldt niet voor het pand Nooit Gedacht 106 te Muiden, omdat dit pand geen visuele relatie heeft met de vestingwerken door

aanleg van de nieuwbouwwijk in de Muider Zuidpolder. Het object aan de Noordpolderweg 5 te Muiden wordt toegevoegd aan de selectie van dit aanwijzingsprogramma. Aan de wens van de gemeente om meer inzicht te geven in de gevolgde selectieprocedure wordt gevolg gegeven door een verbeterde uitleg van het proces in dit document.

Vaststellen gewijzigd aanwijzingsprogramma

De voorbereiding op de uitvoering van het onderhavige programma is gestart in januari 2020 door middel van een informatiebrief aan de zakelijk gerechtigden van de percelen waarop de aan te wijzen objecten gelegen zijn, gevolgd door een aantal keukentafelgesprekken. Naar

aanleiding van die gesprekken is in een aantal gevallen opnieuw gekeken naar de toepasbaarheid van de selectiecriteria op de betreffende objecten. Ook heeft de RCE door de adviesorganisatie MOOI Noord-Holland een aanvullend onderzoek laten uitvoeren. Dit heeft er in geresulteerd dat ten aanzien van een aantal objecten alsnog is besloten ze niet aan te wijzen als rijksmonument. Bovenstaande heeft op 27 november 2020 geleid tot de vaststelling van het voorliggende aangepaste aanwijzingsprogramma door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, namens deze de algemeen directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

■■■■■■■■■■.

Overzicht geselecteerde objecten

	Adres	Objectnummer
Complex Muiden-Oost (530195)	Noordpolderweg 1	530199
	Noordpolderweg 4	530198
	Noordpolderweg 5	530197
	Zuidpolderweg 3	530200
	BY Zuidpolderweg 3	530201
Complex Muiden-Zuid (532510)	Weesperbinnenweg 1a	530204
	Weesperbinnenweg 11 (Vechthoeve)	530206
Complex Weesp (530438)	Lange Muiderweg 6	530439
	's- Gravelandseweg 4	530442
	's- Gravelandseweg 5	530443
Complex fort Uitermeer (532511)	's- Gravelandseweg 36	532516
	's- Gravelandseweg 37	530447

Bijlage

Concept omschrijving en waardering selectie houten huizen (gebaseerd op veldbezoek najaar 2016)

Noordpolderweg 1, Muiden

Inleiding

Houten boerderijensemble, als voorbeeld van een in het buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen boerenbedrijf, bestaande uit twee op één erf gelegen, afzonderlijke bouwkundige eenheden - beide zijn samengesteld uit hout als voornaamste bouw materiaal. Het ensemble, boerderij Vrederust, wordt gevormd door gebouwen met van oudsher een woon- en/of agrarische bedrijfsfunctie (veeteelt) en het is gelegen ten oosten van de vestingstad Muiden. De gebouwen zijn vermoedelijk rond 1875 tot stand gekomen onder vigeur van beperkende voorschriften van met name de Kringenwet van 1853 en ze liggen waarschijnlijk niet toevallig enkele tientallen meters buiten de eerste verboden kring. De bouwwerken worden overwegend gekenmerkt door hun semipermanente en (daardoor) sobere voorkomen. Het ensemble omvat een hoofdvolume dat iets scheef op de weg is gericht (de lengteas is van zuidzuidoost naar noord-noordwest), met een links hieraan vast gebouwd zomerhuis en rechts hierachter een stalgebouw. Er hebben aanpassingen aan de bouwwerken plaatsgevonden, waardoor het (woon)comfort en de bedrijfsvoering gunstig werden beïnvloed; het bedrijfsdeel heeft een woonbestemming gekregen. Voor wat betreft het hoofdvolume betekende dit onder meer restauratie en het inbrengen van enige dakraampjes en verder gedeeltelijke versterking van de links aangebouwde zomerwoning. Tevens is daar een zonnepaneel aangebracht. Voor wat betreft het rechtsachter op het boerderijerf gelegen stalgebouw hield modernisering in het vervangen van de zuidelijke langsgevel door baksteen en plaatsing van enkele betonnen vensters (vermoedelijk circa 1960). De links van het hoofdgebouw gelegen schuur is weliswaar historisch en draagt bij aan de waarde van het ensemble, maar deze is in hoofdzaak opgetrokken uit baksteen. Tevens omvat het erf een latere, vierkante, ijzeren hooiberg. Het ensemble vertoont opmerkelijke gaafheid. Het ensemble heeft tegenwoordig onder meer een bestemming als luxe woning.

Omschrijving

Houten boerderijensemble, bestaande uit een tweetal bouwwerken die als een functionele eenheid op één erf zijn gegroepeerd. Het hoofdgebouw bestaat uit een

houten boerderij van het langhuistype met een woongedeelte en een onder hetzelfde zadeldak aangebouwd bedrijfsdeel; het dak is belegd met gesmoorde, holle pannen. De hoofdzakelijk uit donkergroen geschilderde rabatdelen geconstrueerde boerderij is opgetrokken op een donkere plint en boven een bakstenen borstwering tot de onderzijde van de vensters. De naar de weg gerichte, kopse gevel kent drie vensters op de begane grond en één op zolderniveau. In de rechter zijgevel halverwege een venster met gekoppelde toegang en achteraan vermoedelijk later ingebrachte ramen. De kopse achtergevel is doorbroken met dubbele openslaande deuren en een venster op de begane grond en één venster in de topgevel op zolderniveau. De linker houten zijgevel is voorin blind; ongeveer halverwege zijn een toegang en een venster en daar voorbij een aangebouwd zomerhuis. De boerderij is voorzien van licht geschilderde, gekartelde windveren en makelaars. In de nok een gemetseld rookkanaal. Aan de langsgevels goten op klossen.

Het links, ruim achter de rooilijn van de boerderij aangebouwde houten zomerhuis is gedekt door een zadeldak belegd met gesmoorde, holle pannen en reikt tot de achtergevel van het hoofdhuis. De voorgevel van het zomerhuis is versteend tot bovenzijde vensters; de zijgevel heeft door drie vensters doorbroken rabatdelen en de achtergevel bevat door twee bakstenen kolommen omlijste dubbele deuren en links hiervan een enkele deur. De beide topgevels van het zomerhuis zijn blind. Het zomerhuis heeft licht geschilderde windveren en makelaars. In de nok een gemetseld rookkanaal.

Overwegend houten stalgebouw, gesitueerd rechtsachter het hoofdvolume en gebouwd op rechthoekige plattegrond (circa 25 x 9 meter). De stal wordt gedekt door een met gesmoorde, holle pannen belegd, flauw hellend zadeldak. De langsgevel van het bouwwerk staat vrijwel haaks op het hoofdgebouw en is opgetrokken uit planken delen. De stal heeft in de noordelijke langsgevel circa 10 kleine, houten ramen. De kopse gevels zijn links en rechts voorzien van toegangen met enkele deuren; de westelijke kopse gevel, bij de hooiberg, tevens van dubbele deuren.

Waardering

Het houten boerderijenensemble is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, [REDACTED] is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:
 - a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
 - b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
 - c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier een boerderijenensemble van rond 1875, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde

houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Muiden. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.
- De boerderij is een goed voorbeeld van een ensemble van houten bouwwerken nabij een vestingstad, waarvoor geldt dat het ensemble relatief kwetsbaar en vergankelijk is en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kent als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.
- Het boerderijenensemble is tamelijk gaaf wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Muiden.

Noordpolderweg 1 te Muiden (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

Noordpolderweg 1 te Muiden (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

Noordpolderweg 4, Muiden

Inleiding

Houten boerderij, als voorbeeld van een in het buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen, in oorsprong overwegend in hout uitgevoerd agrarisch bedrijf. De boerderij 'De Rustende Hoeve', wordt gevormd door een gebouw met woon- en bedrijfsfunctie (oorspronkelijk veeteelt) en is ongeveer 450 meter ten oosten van de vestingstad Muiden gelegen, midden in de middelste verboden kring. De boerderij is vermoedelijk rond 1875 tot stand gekomen - dus onder vigeur van beperkende voorschriften van de Kringenwet van 1853. Het pand wordt gekenmerkt door het semipermanente en (daardoor) sobere voorkomen. De boerderij staat iets scheef op de weg - de lengteas is van noordwest naar zuidoost gericht. De boerderij is voor wat betreft het woongedeelte in hoofdvorm intact: dit gedeelte staat op een lage bakstenen plint en bestaat uit houten rabatdelen. Kozijnen en ramen zijn gemoderniseerd. Het bedrijfs gedeelte onderscheidt zich van het woongedeelte door gemetselde zijgevels en een andere kap. In het woongedeelte hebben aanpassingen plaatsgevonden, waardoor het comfort gunstig werd beïnvloed (het meest ingrijpend gebeurde dat vermoedelijk rond 1965). Dit betekende onder meer restauratie en het inbrengen van brede dakkapellen in beide dakvlakken. Hoewel aanpassingen aan het bouwwerk hebben plaatsgevonden, vertoont het object een hoge mate van gaafheid, zowel materieel als qua situering. Het aangebouwde bedrijfs gedeelte (stal) maakt geen onderdeel uit van de bescherming.

Omschrijving

Houten woonhuis gedeelte van boerderij. Het woongedeelte wordt gedekt door een zadeldak dat is belegd met rood gebakken pannen. Het uit donker geschilderde rabatdelen geconstrueerde woongedeelte van de boerderij is opgetrokken op een lage bakstenen plint. De naar de weg gerichte, kopse gevel is symmetrisch vormgegeven en kent een centrale toegang en ter

weerszijden één venster op de begane grond en één breed venster in de topgevel op zolderniveau. In de rechter houten zijgevel twee vensters en rechts de toegang. De tegenover liggende, linker houten zijgevel is vergelijkbaar. De boerderij is voorzien van licht geschilderde, eenvoudige windveren en heeft een kleine makelaar in de topgevel. In het rechtse dakvlak een gemetseld rookkanaal.

Waardering

De houten boerderij is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, [REDACTED] is gerealistiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:
 - a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
 - b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
 - c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier het woonhuis gedeelte van een boerderij van rond 1875, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en

fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Muiden. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.

- De representatieve waarde van een nabij een vestingstad gelegen houten bouwwerk, dat relatief kwetsbaar en vergankelijk is en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kent als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

- Het woonhuisdeel van de boerderij is tamelijk gaaf wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Muiden.

Noordpolderweg 4 te Muiden (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

Noordpolderweg 5, Muiden

Inleiding

Houten boerderij, als voorbeeld van een in het buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen, in oorsprong overwegend in hout uitgevoerd agrarisch bedrijf. De boerderij 'Poldervreugd' wordt gevormd door een gebouw met woon- en bedrijfsfunctie (oorspronkelijk veeteelt) en is ongeveer 450 meter ten oosten van de vestingstad Muiden gelegen, midden in de middelste verboden kring. De boerderij is vermoedelijk rond 1875 tot stand gekomen - dus onder vigeur van beperkende voorschriften van de Kringenwet van 1853. Het pand wordt gekenmerkt door het semipermanente en (daardoor) sobere voorkomen. De boerderij staat iets scheef op de weg - de lengteas is van noordwest naar zuidoost gericht. De boerderij is voor wat betreft het woongedeelte in hoofdvorm intact: ze bestaat uit houten rabatdelen. Kozijnen en ramen zijn gemoderniseerd. In het woongedeelte hebben aanpassingen plaatsgevonden, waardoor het comfort gunstig werd beïnvloed (het meest ingrijpend gebeurde dat vermoedelijk rond 1970). Dit betekende onder meer restauratie en het inbrengen van brede dakkapellen in beide dakvlakken. Hoewel aanpassingen aan het bouwwerk hebben plaatsgevonden, vertoont het object een hoge mate van gaafheid, zowel materieel als qua situering.

Omschrijving

Het houten woondeel wordt gedekt door een zadeldak dat is belegd met gesmoorde pannen. Het woonhuis is geconstrueerd uit donker geschilderde rabatdelen. De naar de weg gerichte, kopse gevel is symmetrisch vormgegeven en kent drie vensters op de begane grond en twee vensters in de topgevel op zolderniveau. In de rechter zijgevel de toegang met rechts ervan twee vensters en aan de linkerkant een venster. In de linker zijgevel vier vensters. De boerderij is voorzien van licht geschilderde, eenvoudige windveren en heeft een kleine makelaar in de topgevel. In het rechtse dakvlak een gemetseld rookkanaal.

Waardering

De houten boerderij is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse

Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, [REDACTED] is gerealistiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Woonhuisdeel van een boerderij van rond 1875, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Muiden. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.

- De representatieve waarde van een nabij een vestingstad gelegen houten bouwwerk, dat relatief kwetsbaar en vergankelijk is en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kent als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

- Het woonhuis van de boerderij is tamelijk gaaf wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Muiden.

Noordpolderweg 5 te Muiden (Foto: Frits Niemeijer, 2016)

Zuidpolderweg 3, Muiden

Inleiding

Houten woonhuis, onderdeel van boerderijensemble, als voorbeeld van een in het (voormalig) buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen boerenbedrijf, 'Maria's Hoeve', oorspronkelijk bestaande uit drie op één erf gelegen, afzonderlijke bouwkundige eenheden – alle drie samengesteld uit hout als voornaamste bouw materiaal.

Het woonhuis is vermoedelijk rond 1935 tot stand gekomen onder vigeur van beperkende voorschriften van met name de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en het ligt waarschijnlijk niet toevallig net buiten de eerste verboden kring. Het bouwwerk wordt overwegend gekenmerkt door het semipermanente en (daardoor) tamelijk sobere voorkomen.

Er hebben beperkte aanpassingen aan het woonhuis plaatsgehad, waardoor onder meer het (woon)comfort gunstig werd beïnvloed. Dit heeft in het exterieur tot weinig veranderingen geleid.

Omschrijving

Houten woonhuis. Onderdeel van een boerderijensemble, bestaande uit een tweetal bouwwerken die op één erf zijn gegroepeerd. Het woonhuis bestaat uit een klein houten boerderijhuis op een vierkante plattegrond onder een omlappend mansardedak dat is belegd met gesmoorde kruispannen. Centraal in de nok een gemetselde schoorsteen. Rondom bakgoten. Het uit grijs geschilderde rabatdelen geconstrueerde boerderijhuis is opgetrokken op een ongeveer halve meter hoge, gemetselde plint. In de plint zijn vensters van een kelderniveau zichtbaar. De naar de weg gekeerde, symmetrische gevel bevat op de begane grond twee vensters met elk drie gekoppelde, met roeden verdeelde ramen en in het erboven gelegen dakschild een brede dakkapel met links en rechts dito, kleinere ramen. De rechter zijgevel heeft achterin een venster als in de voorgevel en een steekraampje in het dakschild. De linker zijgevel bevat twee vensters met elk twee vergelijkbare ramen en links hiervan de toegang, met een voor de bouw tijd van het pand kenmerkende deur. In het hierboven liggende dakvlak een steekraampje als in overliggend vlak. In het dakvlak van de achtergevel bevindt zich een dakkapel die vergelijkbaar is met die in het tegenover liggende vlak.

Waardering

Houten woonhuis is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem [REDACTED] is gerealistiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier het woonhuisgedeelte van een boerderijensemble van rond 1935, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en gekenmerkt door een relatief speelse, maar eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Muiden. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.

- De representatieve waarde van nabij een vestingstad gelegen houten bouwwerken, die relatief kwetsbaar en vergankelijk zijn en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kennen als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

- Het woonhuis is gaaf bewaard wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Muiden.

Zuidpolderweg 3 te Muiden (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

BY Zuidpolderweg 3, Muiden

Inleiding

Houten schuur, als voorbeeld van een in het (voormalig) buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen boerenbedrijf, 'Maria's Hoeve', oorspronkelijk bestaande uit drie op één erf gelegen, afzonderlijke bouwkundige eenheden – alle drie samengesteld uit hout als voornaamste bouw materiaal. De gebouwen zijn vermoedelijk rond 1935 tot stand gekomen onder vigeur van beperkende voorschriften van met name de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en ze liggen waarschijnlijk niet toevallig net buiten de eerste verboden kring. Het bouwwerk wordt gekenmerkt door het semipermanente en (daardoor) tamelijk sobere voorkomen.

Er hebben beperkte aanpassingen aan de schuur plaatsgehad. Het ensemble van boerderijhuis en schuur vertoont – ondanks ligging aan de grens van moderne stedelijke bebouwing – een opmerkelijke gaafheid en het behield de zichtrelatie met de vesting.

Omschrijving

Houten schuur, onderdeel van een boerderijensemble, links naast het hoofdvolume en gebouwd op rechthoekige plattegrond (circa 12 x 8,5 meter). De schuur wordt gedekt door een met licht geglazuurde kruispannen belegd zadeldak. De langzijde van het uit houten rabatdelen opgetrokken bouwwerk staat haaks op de weg. De donkerbruin geschilderde schuur heeft in de symmetrische, noordelijke kopgevel dubbele deuren, waarin gestapeld 2 x 3 ruitvormige vensters. Links en rechts een rechthoekig, hoog gelegen, houten stalraam. In beide langsgevels vier vergelijkbare vensters, waarvan in de rechtergevel het eerste met onderliggende deur. De kopse achtergevel is vergelijkbaar met de overliggende voorgevel. Beide kopse gevels zijn voorzien van sobere windveren, de langsgevels van mastgoten.

Waardering

Houten schuur is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse

Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem [REDACTED] is gerealistiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier de houten schuur van een boerderijensemble van rond 1935, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en gekenmerkt door een relatief speelse, maar eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Muiden. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.

- De representatieve waarde van nabij een vestingstad gelegen houten bouwwerken, die relatief kwetsbaar en vergankelijk zijn en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kennen als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

- De schuur is gaaf bewaard gebleven wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Muiden.

Weesperbinnenweg 1A, Muiden

Inleiding

Houten baarhuisje op rooms-katholieke begraafplaats, als voorbeeld van een in het (voormalig) buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen, in oorsprong vermoedelijk geheel in hout uitgevoerd bouwwerk voor funeraire doeleinden. Het baarhuisje is een klein, houten bouwwerk dat aan de westzijde van de Vecht en ten zuiden van de vesting Muiden tot stand kwam als onderdeel van een omstreeks 1900 gestichte, kleine, rooms-katholieke begraafplaats. De aanleg vond dus plaats onder vigeur van beperkende voorschriften van de Kringenwet van 1853 en van de Inundatiewet van 1896. De begraafplaats en het gebouwtje liggen op minder dan 200 meter van de vesting en dus binnen de eerste verboden kring. Het baarhuisje wordt gekenmerkt door een semipermanent karakter en het bouwwerk is (daardoor) uiterst sober van voorkomen. Het baarhuisje ligt aan de westzijde van de begraafplaats op ongeveer 70 meter van de westoever van de Vecht. De begraafplaats zelf is rechthoekig en kent een plattegrond die is gespiegeld ten opzichte van een centrale, op de kapel gerichte as, die begint bij een gietijzeren hekwerk. Het baarhuisje zelf is intact en wordt ook nog gebruikt. De visuele relatie met de vesting is hersteld doordat het tracé van de autoweg A1 zuidelijk verlegd is en, ter plaatse van de rivier de Vecht, een aquaduct is gerealiseerd.

Omschrijving

Houten baarhuisje op rooms-katholieke begraafplaats op rechthoekige plattegrond (circa 8 x 5 meter) en gedekt door een met gesmoorde kruispannen belegd zadeldak, waarvan de nok ongeveer west-oost gericht is. Centraal in de nok een ijzeren kruis. Het eenlaagse, groen geschilderde bouwwerkje – uitgevoerd in verticale messing- en groefconstructie en pen-en-gatverbindingen – bezit in de oostelijke kopgevel dubbele, naar binnen openende deuren met gietijzeren siertraliewerk en glas, omlijst door een wit geschilderde, houten, sober neoclassicistische entree. Hierboven een eveneens witte makelaar en hanenbalk onder kort overstek. De beide langshevels zijn halverwege voorzien van een rechthoekig venster met roedeverdeling; geheel links in de linker langshevel een deur die toegang geeft tot de zich over de volle breedte van het pandje uitstreckende bergplaats. Boven de beide

langshevels lijstgoten op voluutvormige, gesneden consoles; hiertussen gezigzagde houten decoratie. De westelijke kopse gevel is geheel blind, maar heeft eveneens een kort overstek met makelaar en hanenbalk. In het interieur resteert een plafond in gedrukte boogvorm.

Waardering

Het houten baarhuisje op rooms-katholieke begraafplaats is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:
 - a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
 - b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
 - c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudige te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier een houten baarhuisje van omstreeks 1900, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896, gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging. Ondanks het potentiële verlies van kwaliteiten, heeft men bij de bouw echter niet nagelaten enkele decoratieve details toe te voegen; de meeste zijn nog aanwezig.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Muiden. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie

helpen zichtbaar te maken. Hiernaast als goed herkenbaar houten relict van het in geval van oorlog preventief vrij te maken schietveld.

- De representatieve waarde van een nabij een vestingstad gelegen houten bouwwerk, dat relatief kwetsbaar en vergankelijk is en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kent als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

- Het baarhuisje is gaaf bewaard wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Muiden.

Weesperbinnenweg 1A te Muiden
(Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

Weesperbinnenweg 1A te Muiden (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

Weesperbinnenweg 11, Muiden

Inleiding

Houten boerderij 'De Vechthoeve', als grote, doelbewust in niet, of slechts in beperkte mate brandbestendige materialen geconstrueerd kapitaal boerenbedrijf. Het pand is (vermoedelijk) opgetrokken in 1899 en is waarschijnlijk ontworpen door de eerste eigenaar, Antoon Dikkeboom (1859-1929), een Amsterdammer. Het pand werd in hout uitgevoerd als direct uitvloeisel van de oorspronkelijke ligging in de middelste verboden kring van de vesting Muiden, namelijk op ongeveer 400 meter afstand daarvan. Vrijwel vanaf de bouw is de Vechthoeve – die ook 'villa' werd genoemd – benut als veebedrijf, een bestemming die het pand en de ertoe behorende weiden tot omstreeks 2000 behielden.

Het op de westoever van de Vecht gesitueerde pand bestaat van oorsprong uit een relatief breed, houten hoofdhuis op L-vormige plattegrond, uitgevoerd in overgangsstijl met chaletstijlkenmerken. Vanwege de zuidwaartse verlegging van de autoweg A1 en de aanleg van het aquaduct onder de Vecht is het voorhuis eind 2013 opgetild en met een ponton enige honderden meters naar het zuiden vervoerd en herplaatst. De verplaatsing vond grotendeels plaats door middel van opheffing en varend op een ponton. Het was echter nauwelijks mogelijk dit in één keer te doen en er is voor gekozen het object te splitsen. Hierbij zijn alleen het houten deel en de kelders met behulp van het ponton getransporteerd. Het bedrijfsgedeelte werd uiteengenomen om te worden herbouwd. Het voormalige bedrijfsgedeelte of koetshuis / garage op de begane grond is (her)ingericht.

Omschrijving

Houten boerderij 'De Vechthoeve', gevormd door een in hoofdzaak op L-vormige plattegrond opgetrokken, twee bouwlagen omvattend pand, dat is voorzien van een zolderverdieping en dat deels is onderkelderd. De begane grond (links) en het beletageniveau boven de kelder zijn voorzien van horizontaal geplaatste rabatdelen, de verdieping van verticale en aanzienlijk smallere delen. Het onderkelderde gedeelte omvat de risalerende en de hier rechts (noordelijk) van gelegen bouw delen. Het onderkelderde deel is in het exterieur herkenbaar. De lange arm (circa 20 x 5 meter) en de globaal aan de noordwestzijde, haaks hierop aantakende korte zij-as (circa 7,50 x 5 meter) zijn voorzien van met rood gebakken kruispannen

belegde en onderin uitzwenkende zadeldaken. Dit geldt ook voor een iets links van het midden, dwars op de lange arm geplaatst, aan weerszijden (deels) iets risalerend en ook iets hoger opgetrokken bouwdeel. Bij de daknokken een zigzaggend, decoratief legpatroon, uitgevoerd met gesmoorde pannen. De topgevels zijn voorzien van een overstek en ten dele ook nog van snijwerk. Het dakoverstek wordt op meerdere plaatsen gedragen door opengewerkte consoleconstructies.

De globaal aan de oostzijde gelegen hoofdgevel bevat links in het gevelvlak een rechthoekig omlijste, boogvormige toegang tot een voormalig achtergelegen bedrijfs-gedeelte. De toegang, met half rond sluitende, dubbele deuren - waarin bovenin fijne roedeverdeling - wordt geflankeerd door twee kleine, verdeelde vensteropeningen. Op de verdieping bevinden zich dubbele, halve glasdeuren. Het rechts hiervan gelegen risalerende geveldeel bestaat uit een erkerachtige grondvorm van vier venstertraveeën breed, die is voorzien van kleine, boogvormig gesloten bovenlichten. Op de verdieping dubbele halve glasdeuren met bovenlicht en gekoppelde vensters. In de topgevel een venster. In het rechts van de risaliet gelegen geveldeel de toegangsdeur (links), geflankeerd door twee smalle vensters. Aansluitend een geveldeel met door ramen geflankeerde, dubbele, halve glasdeuren naar veranda. Veranda met houten balustrade en een door houten kolommen en boogvormen en snijwerk gedragen, met rode pannen gedekt lessenaarsdak. Op de verdieping dubbele, halve glasdeuren als in het linker geveldeel. Over de volle breedte van de gevel op de verdieping een door ruitvormig vakwerk omgeven balkon. Het met fijn, verticaal latwerk begrensde balkon springt in de risaliet iets vooruit en is daar overkapt met een met rode pannen belegd lessenaarsdak, gedragen door twee kolommen, die zijn verbonden door decoratieve, segmentboogvormige elementen. Geheel rechts, naast de hoofdgevel een – naar maatvoering twee venstertraveeën brede – serre, die verder aan de noordgevel aansluit.

De tegenoverliggende achtergevel wordt rechts van de risaliet ingenomen door een geveldeel dat de (her) plaatsing van een bedrijfsdeel mogelijk maakt. Het risalerende gedeelte heeft onderin twee lage souterrainvensters. Hierboven ligt een brede vensterpartij met twee ramen en bovenlicht. Op verdiepingsniveau is de gevel hier blind, terwijl in de topgevel een vrij klein venster is aangebracht. Het linker deel van de achtergevel wordt voor het grootste deel ingenomen door de aantakende vleugel. De zuidelijke kopse gevel is op de begane grond voorzien van twee relatief kleine vensters zoals die links in de hoofdgevel. Op de verdieping dubbele openslaande deuren met bovenlicht en in de geveltop een klein venster. De overliggende, kopse noordgevel wordt

beneden ingenomen door de aanpalende, vlak gedekte en vier traveeën brede serre en daarboven door dubbele openslaande deuren. In de topgevel een venstertje als in de overliggende gevel.

Onder in noordgevel van de korte arm van het L-vormige bouwwerk twee lage souterrainvensters en hierboven, asymmetrisch twee in drieën verdeelde vensters. In de westgevel van de korte arm onderin twee souterrainvensters en daarboven dubbele openslaande deuren met gekoppelde ramen en bovenlichten en op de verdieping dubbele ramen met bovenlicht. In de geveltop een klein venster. In de oksel van beide armen een latere, vermoedelijk van omstreeks 1970 daterende, vlak gedekte invulling met in beide gevels één (westgevel van de lange arm) of twee vensters (zuidgevel van de korte arm). In de zuidgevel tevens een afwijkend venster op souterrain-niveau en een toegang tot het souterrain.

In het interieur van de Vechthoeve zijn vooral op de beletage en de verdieping bijzondere waarden behouden die nog verwijzen naar een ontstaansperiode die niet direct op een bouw als boerderij wijzen. Zo bevat het pand twee woonkamers die samen 'kamers en suite' vormen, een serre en een veranda en hiernaast ook een zogenoemde muziekkamer. In de woonkamers bevinden zich onder meer paneeldeuren en een plafond met schilderingen van bloemmotieven in 'fin-de-siècle-trant', aangebracht op linnen tussen geometrische stucwerkstukken. In de muziekkamer bevinden zich eveneens paneeldeuren en verder onder meer een plafond dat is voorzien van papier-maché ornamenten en halfrond lijstwerk. Tevens is er een zwart natuurstenen haardschouw met pilastervormen en glas-in-loodraampjes aan de verandazijde. In de serre is onder meer een schildering in bloemmotief en glas in lood. Verder liggen op de begane grond onder meer een vestibule, met daarin geëts glas in bloemmotief, een hal, een gang, een keuken en het begin van het trappenhuis. Op de verdieping bevinden zich onder meer de overloop en slaapkamers. De kaplaag bevat onder meer zolders en een zolderkamer. De kelder omvat gewelfde ruimten.

Waardering

De houten boerderij 'De Vechthoeve' is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als onder beperkende voorwaarden van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 gebouwd object binnen het schootsveld van verdedigingswerken die deel uitmaakten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een als civiel bouwwerk aan de militair-strategische, bouwkundige voorschriften onderworpen pand. Het betreft hier een onderdeel van een weliswaar niet schaars voorkomende materialisatie en bestemming, maar van een - onder de hier geldende beperkingen - wel uitzonderlijk rijk en gedetailleerd vormgegeven pand. De oorspronkelijke bestemming als boerderij - met een impliciete, op de Kringenwet gebaseerde, semipermanente constructie - draagt sterk bij aan de architectuurhistorische betekenis van het pand.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* door de ruimtelijke samenhang met de verdedigingswerken, schootsvelden en zichtlijnen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de - ook na de verplaatsing - markante ligging nabij de westoever van de Vecht.

- De boerderij bezit een relatieve zeldzaamheidswaarde omdat het pand een voor een in principe als semipermanent bouwwerk rijke detaillering kent. In geval van oorlogsdreiging zou men immers het totale pand doelbewust in vlammen doen opgaan of op andere wijze teniet doen gaan.

- De boerderij is - dankzij zorgvuldige conservering en verplaatsing - gaaf bewaard, wat zich vertaalt in het qua bouwmasa, materiaalgebruik en detaillering ten opzichte van de bouwtijd bijna ongeschonden ex- en interieur.

Villa Vechthoeve (Foto: Rijkswaterstaat).

Lange Muiderweg 6, Weesp

Inleiding

Houten brugwachterswoning, als voorbeeld van een binnen de eerste verboden kring van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen, overwegend in hout uitgevoerde (dienst)woning. De brugwachterswoning is vermoedelijk kort na 1870 tot stand gekomen, in samenhang met de spoorweg Amsterdam-Weesp-Amersfoort, die in 1874 in gebruik kwam. Het pand is volgens kadastrale gegevens weliswaar gedateerd in 1830, maar historische kaarten, noch nadere en/of bijbehorende gegevens kunnen dit bevestigen. Het huis kwam dus tot stand onder de beperkende voorschriften van de Kringenwet van 1853. Het is in dit verband van belang op te merken dat de huidige situering van het huis een relatieve wijziging ten opzichte van de spoorweg heeft ondergaan. Het spoor liep voorheen aan de zuidwestzijde van het huis, parallel met de nog bestaande sloot en maakte dan een relatief korte bocht. Het tracé van de spoorbaan en de overbrugging van de Vecht zijn in 1939 echter naar het noordoosten verlegd, waardoor de wachterswoning ten zuidwesten van het nieuwe spoor kwam te liggen en de boogstraal groter werd. De toen gebouwde nieuwe draaibrug is intussen ook alweer vervangen. In 1942 volgde iets zuidelijker een tweede verlegging van het spoor, waarna in 1946 elektrificatie van de lijn volgde. De brugwachterswoning verloor na de oorlog zijn dienstfunctie, maar het pand is nog steeds bewoond.

De brugwachterswoning ligt met de van noordwest naar zuidoost lopende daknok evenwijdig met (het oude en) het nieuwe spoor en het pand dankt zijn hoge ligging aan de bouw op het niveau van het landhoofd van de oude spoorbrug. Een veelzeggend detail is het feit dat het venster aan de zuidoostzijde boven het niveau van de begane grond is geplaatst. Deze positionering maakte het mogelijk in het verlengde van de verderop afbuigende spoordijk te kijken. Hoewel op beperkte schaal aanpassingen aan het bouwwerk hebben plaatsgevonden, vertoont het een hoge mate van gaafheid, zowel materieel als qua situering.

Als voorbeeld van een geheel in hout tot stand gebrachte wachterswoning bij een spoorbrug – en gelegen binnen de eerste verboden kring van een vesting – is het pand een zeldzaam geworden functietype.

Omschrijving

Houten brugwachterswoning, gevormd door een op rechthoekige plattegrond (circa 9 x 6 meter) opgetrokken, één bouwlaag omvattende dienstwoning, onder een met gesmoorde pannen belegd zadeldak. Het op een lage stenen plint gebouwde, maar verder vrijwel geheel in liggende rabatdelen uitgevoerde pand, is in een lichte tint geschilderd. De kozijnen, bewegende delen, en windveren zijn donkergroen. De naar het zuidwesten gerichte langsgewel bevat links een toegang en in het midden een venster, beide met bovenlicht.

De hier tegenover naar het noordoosten gerichte gewel

Lange Muiderweg 6 te Weesp (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

bevat in het midden de grootste van de aanbouwen (onder vlakke dekking) met in het midden een toegang, eveneens met bovenlicht. Rechts hiertegen een kleinere aanbouw onder lessenaarsdak. In de kopse gevel aan de brugzijde op de begane grond een venster met bovenlicht en op zolderniveau een kleiner venster. In de overliggende kopse gevel (zuidoost) een venster tussen het niveau van de begane grond en zolderniveau. De daknok is iets uit het midden voorzien van een gemetselde rookuitlaat, terwijl de kopse topgevels eindigen met een makelaar. De langsegevels eindigen met bakgoten op klossen.

Het interieur en de indeling zijn gedeeltelijk intact. Onder het via een opklapbare trap bereikbare hoger gelegen raam in de van de brug af gelegen kopse gevel bevindt zich een toegang tot een kleine kelder.

Waardering

De houten brugwachterswoning is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem [REDACTED] is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier een houten brugwachterswoning als annex van een van kort na 1874 gebouwde brug over de Vecht, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Weesp. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast als goed herkenbaar houten relict van het in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsveld.

- De representatieve waarde van een nabij een vestingstad gelegen houten bouwwerk, dat relatief kwetsbaar en vergankelijk is en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kent als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

- De brugwachterswoning is tamelijk gaaf bewaard wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Weesp.

Zicht op bastion Bakkerschans van de vesting Weesp, vanaf de Lange Muiderweg (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

's-Gravelandseweg 4, Weesp

Inleiding

Houten boerderijensemble, als voorbeeld van een in het buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen boerenbedrijf, bestaande uit twee op één erf gelegen, afzonderlijke bouwkundige eenheden - die beide zijn samengesteld uit hout als voornaamste bouw materiaal. Het ensemble is ten zuidoosten van de vesting Weesp gelegen. De gebouwen zijn vermoedelijk rond 1925 - maar mogelijk al iets eerder - tot stand gekomen onder vigeur van beperkende voorschriften van met name de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en ze liggen waarschijnlijk niet toevallig precies aan de grens van de eerste verboden kring. De bouwwerken worden overwegend gekenmerkt door hun semipermanente en (daardoor) sobere voorkomen. Het ensemble omvat een woongedeelte dat iets scheef op de weg is gericht (de lengteas loopt van westzuidwest naar oost-noordoost). In het verlengde hiervan is een lager bedrijfsdeel aangebouwd. Schuin links hierachter ligt het tweede gebouw, een houten schuur.

Er hebben - vermoedelijk al jaren geleden - op beperkte schaal aanpassingen aan de bouwwerken plaatsgevonden, maar het ensemble vertoont een opmerkelijke gaafheid, zowel materieel als qua situering. Het ensemble kent nog steeds een bestemming als veeboerderij.

Omschrijving

Houten boerderijensemble bestaande uit een tweetal bouwwerken die als een functionele eenheid op één erf zijn gegroepeerd, een hoofdgebouw en een schuur. Het hoofdgebouw bestaat uit een houten woongedeelte op een vrijwel vierkante plattegrond, onder een geknikt mansardedak en een in het verlengde ervan onder een iets lager zadeldak aangebouwd bedrijfsdeel. Beide daken zijn belegd met gesmoorde tuile-du-nordpannen. Het hoofdzakelijk uit crème-wit geschilderde rabatdelen geconstrueerde woongedeelte (circa 9 x 9 meter) is opgetrokken op een bakstenen plint en is deels (rechts) onderkelderd. De naar de weg gerichte, symmetrische kopse gevel kent twee maal twee gekoppelde vensters met bovenlicht op de begane grond, alle voorzien van in rood en wit zandlopermotief geschilderde luiken. Op zolderniveau bevindt zich een eenvoudig engelenraam. In de rechter zijgevel links een dito gekoppeld venster en rechts een gewijzigde toegang met groot venster. De linker zijgevel heeft vergelijkbare kenmerken, maar

een oorspronkelijke indeling en luiken. De boerderij is voorzien van licht geschilderde windveren en heeft een gemetseld rookkanaal in het rechter dakvlak. Aan de langsgevels goten op klossen. Rechts op meerdere plaatsen keldervensters.

Het hierachter aangebouwde houten bedrijfs gedeelte (stal) is iets lager, maar is van gelijke breedte en iets langer (circa 12 x 9 meter). Het bedrijfs gedeelte bestaat uit donkergroen geschilderde houten delen, met in de zijgevels eenvoudige, houten stalramen; de sobere achtergevel heeft openslaande deuren en een toegang naar zolderniveau.

Schuur, gesitueerd links, achter de rooilijn van het hoofdvolume en gebouwd op een rechthoekige plattegrond (circa 10 x 6,5 meter). De schuur wordt gedekt door een met gesmoorde pannen belegd zadeldak. De schuur ligt evenwijdig met het hoofdgebouw en is op een lage gemetselde plint opgetrokken uit groen geschilderde rabatdelen. In de naar de weg gerichte kopse gevel links dubbele deuren en rechts een enkele deur met een hieraan gekoppeld raam en ook een toegang op zolderniveau. Deur- en vensteromlijstingen en windveren zijn hier in contrasterend wit. In de zijgevels twee houten stalraampjes. Achtergevel sober met eveneens toegang op zolder niveau.

Waardering

Het houten boerderijensemble is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem [REDACTED] is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier een boerderijensemble van rond 1925, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Weesp. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie

helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.

- De boerderij is een goed voorbeeld van een ensemble van houten bouwwerken nabij een vestingstad, waarvoor geldt dat ze relatief kwetsbaar en vergankelijk zijn en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kennen als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

- Het boerderijensemble is tamelijk gaaf bewaard wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Weesp.

's-Gravelandseweg 4 te Weesp (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

's-Gravelandseweg 5, Weesp

Inleiding

Houten boerderijensemble als voorbeeld van een in het buitengebied van een vestingstad van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen boerenbedrijf, bestaande uit twee op één erf gelegen, afzonderlijke bouwkundige eenheden – die beide zijn samengesteld uit hout als voornaamste bouw materiaal. Het ensemble is ten zuidoosten van de vesting Weesp gelegen. De gebouwen zijn vermoedelijk rond 1920 – maar mogelijk al iets eerder – tot stand gekomen onder vigeur van beperkende voorschriften van met name de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en liggen ongeveer op 450 meter buiten de vesting, in het midden tussen de tweede en de derde verboden kring. De bouwwerken worden overwegend gekenmerkt door hun semipermanente en (daardoor) sobere voorkomen. Het ensemble omvat een woongedeelte dat haaks op de weg is gericht (de lengteas loopt van westzuidwest naar oostnoordoost). In het verlengde hiervan is een lager bedrijfsdeel aangebouwd. Schuin links hierachter ligt het tweede gebouw, een houten schuur. Er hebben – vermoedelijk al jaren geleden – op beperkte schaal aanpassingen aan de bouwwerken plaatsgevonden (onder meer een iets opgelicht dakvlak aan de noordzijde en inbreng van enkele nieuwe ramen). Ook zijn in het verleden het bedrijfsdeel en de schuur onderling verbonden, waardoor de tussenliggende gevels niet zichtbaar zijn. Het ensemble, waarvan het interieur nog grotendeels intact lijkt, vertoont aanzienlijke gaafheid, zowel materieel als qua situering.

Omschrijving

Houten boerderijensemble bestaande uit een tweetal bouwwerken die als een functionele eenheid op één erf zijn gegroepeerd, een hoofdgebouw met aangebouwde stal en een losse schuur. Het hoofdgebouw bestaat uit een houten woongedeelte op een vrijwel vierkante plattegrond, onder een mansardedak en een in het verlengde ervan onder een iets lager zadeldak aangebouwd bedrijfsdeel. Het dak van het woongedeelte is belegd met iets rossige, gesmoorde pannen; dat van het bedrijfsdeel met gesmoorde pannen. Het dak van het woongedeelte kent een kort overstek, met in de top een makelaar en hanenbalk. Het hoofdzakelijk uit crème-wit geschilderde rabatdelen geconstrueerde woongedeelte (circa 11 x 10 meter) is

opgetrokken op een bakstenen plint en is deels onderkelderd. De naar de weg gerichte, symmetrische, kopse gevel kent vier T-vensters op de begane grond en hiertussen een centrale toegang. Op zolderniveau bevinden zich twee vergelijkbare, kleinere vensters. In de rechter zijgevel rechts een gewijzigd venster. De linker zijgevel heeft rechts één venster en links twee vensters. Het huis heeft een gemetseld rookkanaal in het rechter dakvlak. Aan de langsgevels goten op klossen. In de rechtse helft op meerdere plaatsen keldervensters. Het hierachter aangebouwde houten bedrijfsdeel (stal) is iets lager en iets minder breed dan het woongedeelte, maar het is wel langer (circa 16 x 9 meter). Het bedrijfsdeel wordt gedekt door een zadeldak, belegd met gesmoorde tuile-du-nordpannen. Het bedrijfsdeel is samengesteld uit donkerbruine houten delen, met in de zijgevels ijzeren stalramen; de sobere achtergevel heeft rechts een enkeleurse toegang.

Schuur, gesitueerd links, achter de rooilijn van het hoofdvolume en gebouwd op een rechthoekige plattegrond (circa 10 x 6 meter). De schuur wordt gedekt door een zadeldak belegd met gesmoorde tuile-du-nordpannen. De schuur ligt evenwijdig met het hoofdgebouw en bestaat uit op een lage gemetselde plint rustende rabatdelen. De naar de weg gerichte kopse gevel en de linker gevel zijn wit geschilderd; de achtergevel is donkerbruin. In de naar de weg gerichte gevel dubbele deuren en op zolderniveau een raam. In de overliggende kopse gevel een toegang op zolderniveau; beide kopse gevels met sobere windveren. In de linker zijgevels drie ijzeren stalraampjes en toegang.

Waardering

Het houten boerderijensemble is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, [REDACTED] is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier een boerderijensemble van rond 1920, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896 en gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

• *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van de vestingstad Weesp. Tevens vanwege de ruimtelijke

samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden. Er bestaan in dit verband ook ‘contrastwaarden’ vanwege de ligging naast gemetselde bouwwerken die deels dateren van kort vóór de eerste Kringenwet.

• De boerderij is een goed voorbeeld van een ensemble van houten bouwwerken nabij een vestingstad, waarvoor geldt dat ze relatief kwetsbaar en vergankelijk zijn en (ontstane) zeldzaamheidswaarden kennen als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

• Het boerderijensemble is tamelijk gaaf bewaard wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met de vesting Weesp.

's-Gravelandseweg 5 te Weesp (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

's-Gravelandseweg 36, Weesp

Inleiding

Houten boerderij als voorbeeld van een in de nabijheid van een fort van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen boerenbedrijf, waarvan hout het voornaamste bouw materiaal vormt. De boerderij ('Vechtzicht') wordt gevormd door een geleed gebouw met van oudsher een woon- en agrarische bedrijfsfunctie (veeteelt). Het gebouw is gelegen langs de oostoever van de Vecht, ten noorden van Fort Uitermeer. De boerderij is vermoedelijk rond 1924 – maar mogelijk al iets eerder – tot stand gekomen onder vigeur van beperkende voorschriften van met name de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896. De boerderij ligt op ruim 600 meter van het fort, dus juist buiten de tweede verboden kring.

Het bouwwerk wordt overwegend gekenmerkt door een semipermanent en (daardoor) sober voorkomen. De boerderij omvat een woongedeelte dat haaks op de 's-Gravelandseweg staat. De lengteas loopt van zuidwest naar noordoost. Achter het woongedeelte is een lager bedrijfsdeel aangebouwd.

Er hebben – vermoedelijk ook al jaren geleden – aanpassingen aan het bouwwerk plaatsgevonden die het wooncomfort ten dienste stonden (onder meer inbreng van enkele nieuwe gevelopeningen in de voorgevel). De houten boerderij laat niettemin een aanzienlijke gaafheid zien, zowel materieel (exterieur) als qua situering. Het pand heeft tegenwoordig een hoofdzakelijke woonbestemming.

Omschrijving

Houten boerderij bestaande uit een woongedeelte en een nagenoeg in dezelfde lijn erachter aangebouwd, lager bedrijfs gedeelte. Het woongedeelte is gebouwd op een vrijwel vierkante plattegrond (circa 10 x 9 meter), en wordt gedekt door een met helderoranje getinte tieldu-nordpannen belegd mansardedak. Het wit geschilderde, hoofdzakelijk uit staande houten delen geconstrueerde woongedeelte is opgetrokken op een bakstenen plint en is deels (rechtsachter) onderkelderd, zoals blijkt uit een venster met diefijzers in de plint. De naar de weg gerichte kopse gevel kent een centrale toegang en op zolderniveau bevinden zich – net als in de overliggende gevel – twee vensters. In de rechter zijgevel rechts twee vensters en in de linker zijgevel rechts twee vensters en links één venster. Het huis heeft een gemetseld rookkanaal in het rechter dakvlak en het bezit een kort

overstek met windveren en met aan de voorzijde een sierlijke makelaar.

Het hierachter aangebouwde houten bedrijfs gedeelte (stal) meet ongeveer 10 x 12,5 meter en wordt gedekt door een ongeveer 2 meter lager, met vergelijkbare, maar dieper rood getinte pannen belegd, flauw hellend zadeldak. Het bedrijfs gedeelte is samengesteld uit donkerbruine houten delen, met in de zijgevels eenvoudige, wit omlijste, houten stalramen. De sobere achtergevel heeft centraal een brede, hoge toegang.

Waardering

De houten boerderij is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door [REDACTED].

[REDACTED] en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, [REDACTED] is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

- *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- c. de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudige te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier een boerderij van rond 1924, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896, gekenmerkt door de eenvoudige en sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen.

- *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van het Fort Uitermeer. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en

de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.

- De representatieve waarde van een nabij een fort gelegen houten bouwwerk, dat relatief kwetsbaar en vergankelijk is en dat (ontstane) zeldzaamheidswaarden kent als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.
- De boerderij is tamelijk gaaf bewaard wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met het Fort Uitermeer.

Zicht op open verboden kring, van Fort Uitermeer
(Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016).

's-Gravelandseweg 36 te Weesp (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)

's-Gravelandseweg 37, Weesp

Inleiding

Houten boerderijensemble, als voorbeeld van een in het buitengebied van een fort van de Nieuwe Hollandse Waterlinie gelegen boerenbedrijf, bestaande uit twee op één erf gelegen, afzonderlijke bouwkundige eenheden – die beide zijn samengesteld uit hout als voornaamste bouw materiaal. Het ensemble is gelegen langs de oostoever van de Vecht, ten noorden van Fort Uitermeer. De gebouwen zijn vermoedelijk rond 1915 – maar mogelijk al iets eerder – tot stand gekomen onder de beperkende voorschriften van met name de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896. Ze liggen op ongeveer 500 meter buiten het fort, ruwweg midden tussen de tweede en de derde verboden kring. De bouwwerken worden overwegend gekenmerkt door hun semipermanente en (daardoor) sobere voorkomen. Het boerderijensemble omvat een hoofdgebouw met woongedeelte dat iets schuin op de weg is gericht (de lengteas van de daknok loopt van zuidwest naar noordoost). In het verlengde hiervan is een lager bedrijfsdeel aangebouwd. Recht hierachter, maar met de lengteas haaks op die van het hoofdgebouw, ligt het tweede gebouw, een houten schuur.

Het boerderijensemble kent thans een woonbestemming, terwijl de schuur, mogelijk het bedrijfsgedeelte (waarvan de achtergevel is gewijzigd) en de beide (rond 2010 met houten delen beklede) hooibergen omstreeks die tijd zijn ingericht als vergader- en congresaccommodatie. De schuur is daartoe in de naar het hoofdgebouw gerichte langsgewijde onder meer voorzien van een vensterpartij ter plaatse van eerdere inrijdeuren. Bij de ingang van het erf bevindt zich een giet- en smeedijzeren hekwerk, dat naar verluidt van elders naar deze plaats is overgebracht.

Het houten boerderijensemble vertoont opmerkelijke gaafheid dankzij het feit dat vooral in het exterieur slechts op beperkte schaal aanpassingen ten behoeve van de nieuwe bestemming hebben plaatsgevonden. De gebouwen zijn hiermee zowel materieel als qua situering gaaf en kenmerkend.

Omschrijving

Houten boerderijensemble bestaande uit een tweetal bouwwerken die als een functionele eenheid op één erf zijn gegroepeerd.

Het woongedeelte is gebouwd op een vrijwel vierkante plattegrond (circa 11 x 10 meter) en wordt gedekt door

een met gesmoorde tuile-du-nordpannen belegd mansardedak. Het wit geschilderde woongedeelte is opgetrokken op een bakstenen plint en is rechtsvoor onderkelderd, zoals blijkt uit een aantal vensteropeningen met diefijzers in de plint. De naar de weg gerichte kopse hoofdgevel is uit verticale kraaldelen samengesteld, terwijl de beide langsgewijde uit horizontale rabatdelen zijn opgebouwd. De symmetrische hoofdgevel kent een centrale toegang met links en rechts hiervan twee T-vensters en op zolderniveau twee vergelijkbare exemplaren, alle groen omlijst. De vensters op de begane grond zijn voorzien van markante, verticaal beplankte, groene luiken met bovenin witte persiënnes. De gevel wordt beëindigd met sobere, groen geschilderde windveren die zijn verbonden met een relatief rijk vormgegeven combinatie van makelaar en hanenbalk. In de rechter zijgevel links een relatief klein venster, rechts een venster met luiken als voor en een toegang. De linker zijgevel heeft rechts een relatief klein venster en links twee gevelopeningen. Het huis heeft een gemetseld rookkanaal hoog achterin het linker dakvlak. Het hierachter aangebouwde houten bedrijfsgedeelte (stal) is iets smaller dan het woondeel en meet ongeveer 10 x 12,5 meter. Het wordt gedekt door een ongeveer 1 meter lager, met vergelijkbare pannen belegd, flauw hellend zadeldak. Het bedrijfsgedeelte is samengesteld uit donkerbruine horizontale, houten rabatdelen, met in de rechter zijgevel vijf eenvoudige, zesruits stalramen en een toegang; in de linker zijgevel vijf aanzienlijk kleinere, getoogde ijzeren stalramen en een toegang.

Houten schuur, achter het hoofdvolume en gebouwd op rechthoekige plattegrond (circa 12 x 6 meter). De schuur wordt gedekt door een met gesmoorde tuile-du-nordpannen belegd zadeldak. De langsgewijde van de schuur staat haaks op het hoofdgebouw en is opgetrokken uit horizontale gerabatte en ten dele gepotdekselde (westzijde) houten delen. De schuur heeft in de oostelijke kopse gevel twee gevelopeningen op de begane grond en één in de geveltop. De overliggende kopgevel (westzijde) is blind. De noordelijke langsgewijde bevat twee getoogde, ijzeren stalramen. De zuidelijke langsgewijde is deels gewijzigd. De gevel bevat links nog een tweetal vergelijkbare stalramen en een toegang.

Waardering

Het boerderijensemble is van algemeen belang vanwege:

- *Cultuurhistorische waarden* als kenmerkend onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door

en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

• *Architectuurhistorische waarden*, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde, sobere, houten bebouwing, die voortvloeide uit en/of kenmerkend was voor:

- het systeem van inundatie en accesverdediging (19de/20ste eeuw),
- de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de/20ste eeuw),
- de wettelijk vereiste en militair noodzakelijk geachte eenvoudig te verwijderen of te egaliseren toepassing van bouwmaterialen.

Het betreft hier een boerderijensemble van rond 1915, tot stand gekomen onder vigeur van de Kringenwet van 1853 en de Inundatiewet van 1896, gekenmerkt door de weliswaar sober uitgevoerde houten architectuur die typerend is voor het semipermanente bouwen in een gebied dat integraal ontruimd zou moeten worden bij oorlogsdreiging en waarbinnen bebouwing schade kon oplopen bij inundatieoefeningen, maar die in dit geval op beperkte schaal toch enige decoratieve kwaliteiten kent.

• *Ensemblewaarde en situationele waarden* als onderdeel van het militair landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en in het bijzonder vanwege de ruimtelijke en fysieke samenhang met, en het functioneren van het

Fort Uitermeer. Tevens vanwege de ruimtelijke samenhang met andere, nabij gelegen (houten) bouwwerken, structuren en elementen, die gezamenlijk de structuur en de werking van de verdedigingslinie helpen zichtbaar te maken. Hiernaast – en dit in het bijzonder in samenhang met de overige complexonderdelen – als goed herkenbaar houten relict van de in geval van oorlog preventief vrij te maken schootsvelden en inundatiegebieden.

• De representatieve waarde van nabij een fort gelegen houten bouwwerken, die relatief kwetsbaar en vergankelijk zijn en die (ontstane) zeldzaamheidswaarden kennen als gevolg van sloop, verdichting van bebouwing en andere vormen van ruimtelijke druk.

• De boerderij is opmerkelijk gaaf bewaard wat betreft de materiële kenmerken en de ruimtelijke relatie met het Fort Uitermeer.

Zicht vanaf 's-Gravelandseweg op Fort Uitermeer
(Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016).

's-Gravelandseweg 37 te Weesp (Foto: Muilwijk Landschap Advies, 2016)